

Informatieblad – Tijdmachine Enschede

Wikikids

Enschede is een stad in de provincie [Overijssel](#).

Geschiedenis

De naam 'Enschede' is afkomstig van *An die Schede*. 'Schede' is weer afgeleid van *scethia*, hetgeen grens betekent.

Enschede is ontstaan in de Middeleeuwen. Enschede kreeg stadsrechten in het jaar 1325. Enschede werd drie keer getroffen door een grote brand, die een groot deel van de stad verwoestte. Dat was in de jaren 1517, 1750 en 1862. Aan het eind van de 19e eeuw was Enschede de belangrijkste textielstad van Nederland. Veel mensen verhuisden naar Enschede om in de textielindustrie te werken. De grondleggers voor de textielindustrie in Enschede waren de familie Van Heek en de familie Ten Cate.

Land	 Nederland
Provincie	 Overijssel
Bestuurscentrum	Enschede
Oppervlakte	142,72 km²
Inwoners	158.961
Dichtheid	1127 inw./km ²
Postcode(s)	7500-7549
Netnummer(s)	053

Bron: Wikikids

De markt als middelpunt:

De meeste steden zijn zo'n 600 jaar geleden ontstaan, in de Middeleeuwen dus. En Amersfoort is zo'n Middeleeuwse stad. Met als middelpunt: een levendige markt. Op de markt verkochten boeren van alles: tarwe, eieren, melk; alles wat van hun boerderij kwam en wat ze op het land hadden verbouwd. Er was eten genoeg, maar dat eten zag er wel heel anders uit in de Middeleeuwen. Aardappelen of sperziebonen, die kenden ze toen nog helemaal niet. En: bananen ook niet. In de Middeleeuwen aten kinderen veel knollen die in de grond groeien. En dit is zo'n knol: een pastinaak.

En vlees, ja, dat was iets heel bijzonders, want dat was namelijk duur. Alleen rijke mensen konden vlees kopen. En als het meezat, dan aten de boeren vlees van het varken en alles aten ze op: van de kop tot aan de staart. Over die varkens gesproken, die liepen hier gewoon op straat rond, want het leven speelde zich hier af en de varkens, die aten het afval gewoon zo van de straat. En dat was superhandig, want dan had je geen prullenbak nodig.

Weet je wat vroeger ook anders was? Kinderen gingen in de Middeleeuwen niet naar school, dus veel kinderen konden ook niet lezen of schrijven. Meisjes moesten zorgen voor hun broertjes of zusjes en jongens leerden het beroep van hun vader. Zo werd een boerenjongen later zelf ook boer en een jongen uit de stad leerde het beroep waarmee je geld kon verdienen, zoals bijvoorbeeld kleermaker. De markt was duidelijk het middelpunt van de stad. De drukke markt, spelende kinderen en zelfs dieren, allen zorgden voor een levendigheid in de stad. En de stad, die groeide elke dag.

Bron: Schooltv

De eerste steden:

In de Middeleeuwen zag Nederland er ongeveer zo uit. Er waren maar weinig steden zoals Utrecht, Tiel, Nijmegen, Zutphen, Deventer en Groningen. Maar rond het jaar 1000 begon dat te veranderen, er kwamen veel steden bij. Dat kwam door de handel, daarmee ging het steeds beter. Kooplieden verkochten overal hun spullen op markten. De kooplieden maakten vaak lange reizen. Gevaarlijke reizen, want er lagen voortdurend rovers op de loer, die hun waardevolle spullen wilden stelen. Als ze niet op reis waren, woonden de kooplieden met hun spullen het liefst op een veilige plaats. Bijvoorbeeld bij een kasteel of een kerk. En juist daar op die plaatsen ontstonden ook nieuwe steden. Bij een kasteel, vooral als dat bij een rivier stond. Of een stad ontstond op een kruising van wegen. Of waar een weg de rivier kruist.

Op zulke plaatsen werd het steeds drukker. Mensen ontmoeten elkaar om spullen te kopen en te verkopen. Er kwamen markten. Mensen gingen er wonen en werken. Er ontstond een dorp en dat dorp groeide vaak uit tot een stad. Zoals Enschede.

Bron: schooltv.nl

Jagers en verzamelaars:

Mensen in de steentijd.

De mensen in de steentijd woonden niet in een huis in een dorp of stad net als wij. Waarschijnlijk woonden ze in tenten en hutten, gemaakt van stro en dierenhuiden. Ze zwierven in groepen door het land op zoek naar eten.

De mannen gingen als er eten nodig was op jacht naar rendieren, zwijnen en hazen. Hun pijlen, speren en bogen maakten de jagers zelf. Ook werd er gevestigd. De vrouwen en kinderen gingen iedere dag op zoek naar voedsel in de bossen. In de herfst naar wilde vruchten, in het voorjaar verzamelden ze bladgroenten en knollen.

Als de mannen terugkwamen van de jacht werden de dieren die ze hadden geschoten of gevangen, geslacht. Alles van het dier werd gebruikt. Het vlees om te eten, huiden voor de kleding en zelfs de ingewanden werden schoongemaakt.

Met een varkensblaas kon je heel leuk voetballen? En van tanden werd een mooie halsketting geregen. De vuurplaats was een belangrijke plek bij elke hut. 's Avonds om bij te eten, 's nachts om de dieren op een afstand te houden. Om veilig bij elkaar te zitten, zich te kunnen warmen en om elkaar verhalen te vertellen. Verhalen over hoe de wereld was begonnen. Of over hoe de geesten naar je loerden? In de loop van de tijd leerden de mensen uit de prehistorie hoe ze grond konden bewerken en dieren konden temmen. Jagers werden boeren.

Bron: schooltv.nl

Lös hoës:

De mensen uit Twente leefden in de eerste eeuwen na de jaartelling en ook nog rond 700 van landbouw, jacht en veeteelt. Het liefst woonden ze op de hoge gronden, maar later zochten ze ook de beekdalen op. Boerderijen in Nederland hadden toen nog een dak dat niet werd gedragen door muren, maar door houten palen. Alles gebeurde onder één dak, een stal voor het vee en de werkdieren, bergruimte voor de oogst, werkruimte voor het bedrijf en leefruimte voor het boerengezin.

In zo'n hallenhuis, een lös hoës, woonden mens en dier onder één dak in een rechthoekige ruimte. De familie huisde in het voorste deel, waar een enkel meubelstuk stond; daar sliepen in de bedsteden de boer en zijn gezinsleden.

Midden in de boerderij was de vuurplaats, weinig meer dan een gat in de vloer die met leem en keisteentjes was bedekt, afgedekt met een ijzeren plaat, met daarin een opening voor het vuur. Iedereen kon een plekje vinden rondom dat warmte brengende vuur. Boven het vuur hing de wendelzoele, een balk die kon worden gedraaid om de potten en pannen te verwarmen.

ONTSTAANSGESCHIEDENIS ENSCHEDE

Enschede is in de vroege middeleeuwen begonnen als boerendorp rond een klein kasteel of borg.

De omgeving van de stad was woest en uitgestorven. Enschede lag als het ware als een eiland in een zee van enorme heidevelden en veenmoerassen.

Alleen gebieden die hoger lagen (zoals de marken Lonneker, Eschmarke, Usselo, Tweekelo en Driene) werden bewoond. Deze hogere gebieden werden marken genoemd. Vanuit deze marken liepen voetpaden, zoals de Lipperkerkstraat, naar de grote kerk op de Oude Markt.

Enschede lag op de weg van Deventer naar Münster en Osnabrück. Tussen die steden was veel handel en zo groeide Enschede langzaam.

ENSCHEDE KRIJGT STADSRECHTEN

In 1325 kreeg Enschede stadsrechten van de bisschop van Utrecht. Daarmee was Enschede een stad geworden. De stadsrechten betekende ook dat er jaarmarkten gehouden mochten worden en dat het dorp versterkt mocht worden.

De versterkingen bestonden uit twee grachten die in een eivorm rondom de stad liepen. Rondom de buitengracht werd een hoge haag geplant waar je niet makkelijk doorheen kon. Zo werd het dorp beschermd.

Het Enschede van de late middeleeuwen was een stad van hout, modder en koeienvlaaien. De huizen en stadsboerderijen waren gemaakt uit vakwerk. De hoge pindakten bestonden uit lange planken en de daken waren bedekt met riet of stro.

Er waren maar een paar stenen gebouwen in de stad, alleen het stadhuis, de Grote Kerk, het kasteel en de twee stadspoorten. Het stadhuis van toen staat op dezelfde

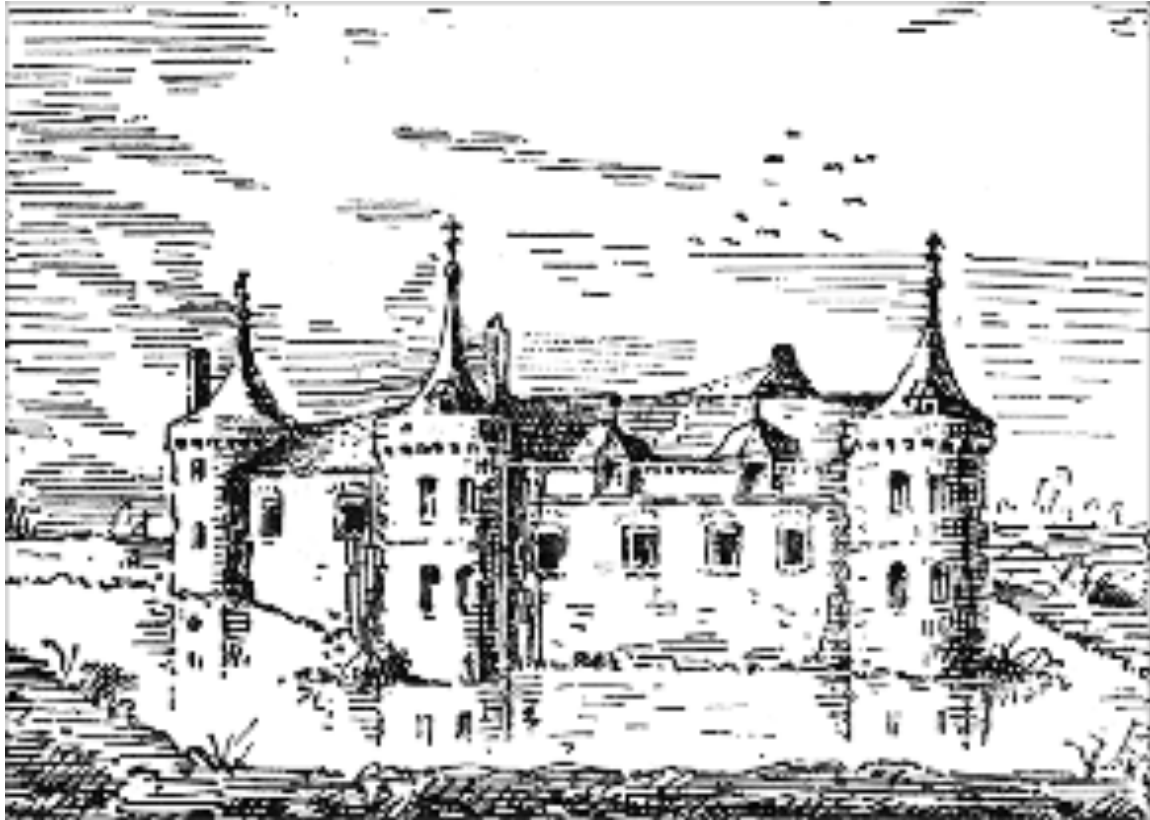
plek als het stadhuis van nu. De huizen stonden nog niet netjes naast elkaar, maar her en der langs de straten.

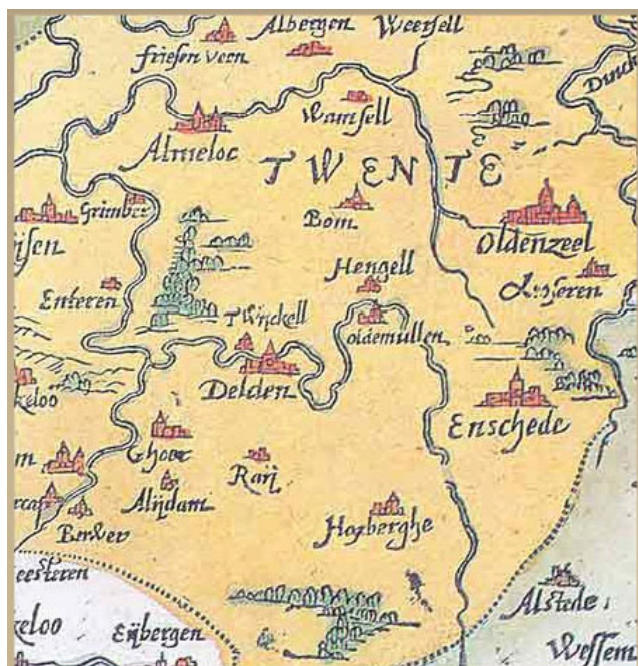
KLEIN BOEREN STADJE MET DUBBELE STADSGRACHT

In 1465 werd er op last van de bisschop van Utrecht een houten hek rondom de stad gebouwd. Het hek werd gebouwd om de twee grachten heen en helemaal buiten het hek werd nóg een gracht gegraven.

Ongeveer dertig jaar later werd in het noorden van de stad een bolwerk opgericht; dat was een soort van kasteel of burcht. Deze hielpen om Enschede te beschermen. In 1550 is Enschede nog een klein en met name boerenstadje binnen de dubbele stadsgracht.

Zo zou de Burcht van Enschede er wellicht kunnen hebben uitgezien. De tekening komt voor in het boek over de geschiedenis van Enschede van Arent Benthem (bron: geschiedenisvanenschede.nl).

BRON: MARCEL TETTERO, TACHTIGJARIGE OORLOG IN TWENTE

ENSCHEDA IN DE 17E EN 18E EEUW

Op 16 mei 1648 viert Enschede het einde van de Tachtigjarige oorlog.

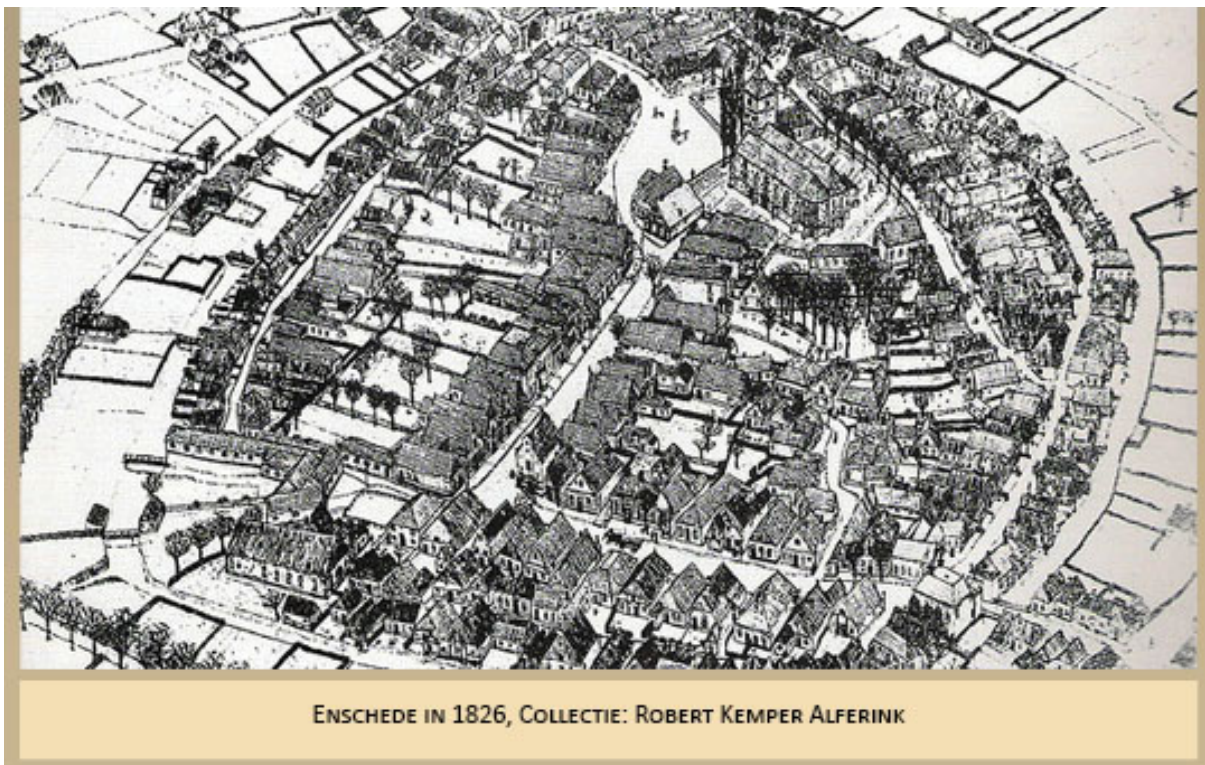
In 1670 krijgt Enschede een nieuw stadswapen; een eigen teken voor de stad. Het wapen heeft het teken van een hek en staat symbool voor de scheiding of grens tussen Overijssel en het Münsterland.

Binnen de grachten van Enschede staan nu veel meer huizen en stadsboerderijen, maar ook een paar stenen huizen.

De belangrijke huizen hebben hoge stoepen met paaltjes met kettingen. Beide stadspoorten, de Espoort aan de oostkant en de Veldpoort aan de westkant van de stad, worden 's nachts gesloten. Mensen die niet naar binnen konden moesten buiten de poorten blijven slapen.

Bijvoorbeeld bij herberg de Klomp vlakbij de Espoort. Dit gebouw stond in de buurt van het Elderinkshuis. Nu is dit **het oudste gebouw van Enschede** en staat op de hoek van de Oldenzaalsestraat en de Klomp.

ENSCHEDÉ IN 1826, COLLECTIE: ROBERT KEMPER ALFERINK

Bron: www.enschedeonzestad.nl